

Корови пасти

Олександр Мінович

– Вставай, Вітю! Вставай! Корови пасти!

Мати тормосить малого за плече і не може добудитися. Хлопець спить, наче провалився в інший світ. Ніяк не хоче вертатися в цей, в реальність. Довго тре очі й не може второпати де знаходиться і що від нього хочуть.

Нарешті вловлює слово "корови" та починає приходити до тями. "Це ж корови сьогодні пасти, наша черга – "кулейка". Як же не хочеться вставати-просипатися. Такий сон був солодкий. Але мати не відстане – не вперше.

Вітя сповзає з ліжка, шукає штани, сорочку, чоботи. Вдягнувшись виходить на подвір'я, вмивається. Поливає собі з кружки у жменю і пирхає, розбризкує воду на всі боки. Бризки відскакують з обличчя немов на них хтось з боку чимось дує.

Відійшов... Проснувся... Шукає під хлівом батога і йде на село не снідавши. Так рано не лізе.

– Виганяйте! Виганяйте! – чується через хвилю голосом підлітка по всьому кутку, на Капітонівці.

Хазяї виганяють своїх корів за межі двору.

– Ану йди, чого стала – гукає на худобину якась баба й штовхає її в боки.

Вітя дзвінко цвюхкає батогом, підганяє корів. Вони теж, здається, ще сонні, повзуть, мов назавтра. Зупиняються, обнюхують шматок старої пожованої шини – давно валяється на дорозі – і поволі сунуться вулицею.

За селом пастуха й череду зустрічає ранішній туманець над канавою. Старі верби теж сонні – не ворухаться. Корови лізуть вниз до потічка, в мокрій землі залишають глибокі сліди ратиць. П'ють довго, висунувши шиї до води, прядуть вухами.

Схід стає червоніти, сонце починає помалу висовуватись із-за хат. Пускає легкі промені. На них відразу одзиваються перші птахи. Спочатку кволо, самотньо – "цінь-цінь-цвірінь", а там і хором. Їм допомагають жаби в канаві. Тепер вже ніхто не засне...

Напившись води корови оживають і голосно сопучи припадають до трави. Попасом йдуть до Мирхівки – туди направляє пастух. Коров'яча ватага стає неначе армійська колона – так Віті здається, бо він же над нею командир. Йде позаду, покрикує, а часом репетує на все поле, аж пташок лякає:

– Кудя пішла? Їдри тваю раз! Ану вернись, батога захтіла? Вернись кажу, Ряба! Не можеш пастися спокійно – тільки дай тобі в шкоду лізти. Вернись кажу!

Підліток біжить чимдуж вперед і завертає неслухняну корову, яка лізе в колгоспне жито. Воно з обох боків пасовища. Коровам тільки дай і дай попастися у ньому – в зелено-соковитому. Сам би Вітя нізащо не справився. Тому пастухів сьогодні двоє – Оксана Фанащина на пару. Теж бігає-завертає.

Оксані за тридцять, дитину має, але Вітя каже їй "ти", бо без чоловіка живе. Одиначка. Раз без чоловіка, то, знать, дівчина ще. Тому не "ви", хоч і старша. В селі

таких більше немає, одна Оксана така. Звідки дитина взялася нікому не каже – скільки не питалися.

Напарниця в червоних, лискучих гумових чоботях, що тісно облягають засмагли литки. Миготить червоним поміж чорно-рябих корів. Збирає на себе Вітіні очі. Хлопець відірватися не може.

Нарешті жито залишили позаду... Широке пасовище розкинулося далеко, аж до шосейки. Коровам нікуди бігти, нічим спокуситися. Вони, ніби розуміють таке і розсипаються лугом, не спішать, помалу скубуть траву не піднімаючи рогатих голів.

Пастухам можна спочити. Присісти б... Однак роса ще не зійшла. Немає сухого місця – куди не приткнись. Хіба на пеньку трухлявому. Проте й тут мурахи не дають – так і хочуть залізти в штани, а то й до грудей забратися. Придавиш – жаляться, аж підскочити хочеться.

Сонце з ранішнього червоного стає жовтим, сліпучим, піднімається над лісом, припікає. Скоро висушить, тоді вдасться полежати.

З високої трави полохливо піднімається-злітає сіра пташина. Вітя миттю шугає на те місце, звідки злетіла. Бачить: гніздо... маленькі сизі яєчка... гладенькі... Хлопець бере одне в руки й швидко кладе назад – згадує настанови старших: не брати, бо пташка гніздо покине, пташенят не висидить.

Корови доходять до шосейки. Треба бігти розвертати аби не вийшли на дорогу. Ще під машину попадуть. Пастух стрімголов летить туди.

Добігши, дивиться чи хто не проїжджає трасою. Тут часом носяться швидкі "ненаші" мотоцикли з сліпучо-білими металевими частинами-накладками. З Бреста – в Одесу. На море. Зазвичай, з-заді на багажнику велика поклажа загорнута в зелену брезентову палатку, поверх – дві каністри з бензином.

Хлопець відганяє корів й збирається йти за ними. Аж тут з ревом – "Ява". Летить, мов кудись не встигає. Хоча куди йому спішити – літо тільки-но почалося. Море ще довго буде теплим.

Яке воно те море?.. Вітя ж його ніколи не бачив... Живе в іншому світі... Десь там купаються, загоряють, п'ють досхочу солодку воду, вино, їдять морозиво... Напевно й не знають про жнива, про корів, про "гарячу" пору. Але може й сходу сонця ніколи не бачили, на конях верхи не їздили.

"Ява" скидає швидкість – ями. Між мотоциклістом і високим багажем – дівчина. Гарна. Округлі ноги в джинсах, довге волосся в різні сторони на зустрічному потоці вітру.

Сам того не чекаючи, Вітя підносить руку до губ – шле їй "ефірний" поцілунок. Ніби підскочила від несподіванки... Геть не чекала від незнайомого підлітка при дорозі... Але його щирість, усмішка, захоплений погляд викликають симпатію: взамін теж летить поцілунок – так, щоб водій не бачив. Встигають обхватити одне одного приємним поглядом-усмішкою. Мотоцикл ховається за липами й дубами, що закривають з обох боків дорогу.

Джинсова незнайомка майнула повз Вітю, наче полоскотала-подражнилася. Вона –

в далекі краї, а малий – до свого.

Підліток вертається до корів. Вже напаслися... Видно, як боки порозпирало. Деякі злягли – спочивають. Хлопець оббігає навкруг рогатого гурту раз... другий... Зганяє корів у тісне коло. Тепер всі полягають... Будуть перемелювати наскубану траву – жуйку жувати.

Пастухам можна теж полежати. Вітя лягає на спину, споглядає небо. Видивляється у хмарах – ведмедів, собак, кошлатого діда з бородою. Уява його придумує всякого-всілякого... Небо високе-високе. Хмарі малі, сизі. Малюй собі, що здумається.

Оксана підмостила в голову якусь одежину й, напевно, заснула – очі закриті, довго не ворухиться.

Вітя підкрадається до неї і стає поряд. Геть близько. Бачить, як піднімаються раз по раз жіночі груди. Кидає погляд на шию, гладкі ноги, на повні руки. І все неначе краде. І мовби хмеліє... Малого притягує-манить...

Так, на відстані кроку, цього ще ніколи не бачив. Нове й незвідане... Дивився б і дивився...

Оксана мабуть відчуває погляд підлітка – розкриває очі. Питально дивиться... Малий ніяковіє й відходить у бік. Щоб збороти сором, починає голосно кричати на корів:

– Ану вставайте! Гей! Розляглися... Пастися пора! Вставайте лінтяюги!

Махає над стадом батогом, свище всунувши два пальці до рота. Худоба починає підніматися, розходжується-розминається. Знову береться до паші.

Вже й спека... Десь беруться мухи, гедзі. Не дають спокою, обсідають корів. Ті відбиваються хвостами, махають головами.

Полудень... Пора додому, на вбід.

Пастухи спрямовують корів до села. Черета підганяється кусючими летунами, переповнена молоком, біжить бігом. За передніми не вгонишся, а задніх потрібно підганяти. В худоби, як і в людей, є свої заводіяки і є такі, що завжди плентаються позаду.

Поблизу села й у самому селі, на в'їждженій дорозі, за коров'ячим гуртом здійсмається і довго висить курява-хмара – пастухам нічого не видно. Розвиднюється тільки тоді, коли худоба розійдеться своїми дворами.

Сама дорога в горбиках-ямках. Це корови так витоптали – щоденно йдуть слід в слід, ноги ставлять в ямки.

Віті краще йти горбами. Для забавки скаче ними на одній нозі.

По обіді в поле, на жару, не хочеться. Ні худобі, ні пастухам. Довго збираються... Зате валятися на теплій землі можна досхочу.

Посеред Мирхівки – невеличке болотце. Скраю заросло осокою, а даліше ліліями – жовтими, білими... На острівці – лепеха-півники. Сині, пахучі... Так ще пасочки великодні пахнуть. Корицею-ваніллю.

Вітя закочує поверх колін штани й лізе в теплу воду. Внизу ногам холодно, напевно джерело б'ється. Торф'яний мул лізе між пальці.

Підліток добирається до лілій, ламає на оберемок лепеху і вертається до берега.

Квіти для Оксани, аби провину загладити. За те, що підглядував.

Напарниця здивовано усміхається:

- Ти бач, який кавалер найшовся... То так залищатися надумав?

Однак по очах видно - рада. Жаль тільки - квіти швидко зів'януть.

Вітя знову соромиться...

Коли доходять до лісу зустрічається табун з іншого кутка, з Четвертої Батарей.

Пастухами дядько Трохим з сином Льошкою - старшим за Вітю років на п'ять. Собака з ними, стара Гулька. Кульгає на одну лапу - одна видимість, що помагає пасти. Хіба - гавкає коли треба й нетреба.

Батарейцям дай когось пошпетити-насміятися:

- Шо, малий, - до Віті, - як тобі з Оксанкою пасеться?.. Заграєш до неї?.. Га?..

Правду кажи... Гарна ж дівка?

- Е...Таке кажете...

- О! Встидався!.. Нравиться, значить... А, як не, то можемо собі забрати.

Розмова враз переривається. Гулька вчуяла щось у ямі - там нора. Схоже, лисяча. Пастухи збиваються навколо ями й стають азартно підганяти собаку:

- Давай, Гулька, давай греби! Достань її, достань! От якби витягла, була б добра шапка на зиму. А ще краще продали б шкурку на базарі, за таке знаєте які гроші дають - цілого ровера можна купити.

- Не дістане... глибоко забралась...

Ввечері налітають комарі. Пастухи відбиваються-махують вербовими гілками, ляскають себе по обличчю, руках. Ноги наливаються втому від цілоденної ходьби-біготні.

Сонце знову з жовтогарячого стає червоним, темним. В очі не ріже - можна дивитися скільки хочеш. Воно зсонується помалу з неба за ліс, самотні тополі, а там і рівняється з полем. Настає тиха, блаженна пора. Все навколо готується до спочинку. Знову чути квакання жаб, у волошковому житті цвіркоче невгамовний цвіркун...

Відпасли!.. Можна гнати додому!

Олександр Мінович